HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מערימין. לפדותו בלא חומש. שאדם מוסיף חומש כשפודה את מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על של אחרים אם קונהו מחבירו: **ופדו בהן מעשר שני.** ממנו דהוו להו אחרים גגביה והם סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם חוזרים ונותנים לו: **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה): **שנה מדות.** חלוקות בזכייתם קטן: **וכנגדן בקטנה.** חשיב לה יודעת לשמור קידושיה ומתקדשת בקידושי אמה או אחיה לדעתה או בקבלת עצמה אם יתומה היא: **למיאון.** שצריכה למאן ואינה יוצאה בלא מיאון דתנן ביבמות (דף קז:) כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קידושיה אינה צריכה למאן וזו יודעת לשמור היא: **הפעוטות.** תנן בהניזקין (לעיל דף נט.) דמקחן מקח במטלטלין ופרשין כבר שית כבר תמני: **וכנגדן בקטנה.** משהגיעה לימיה הללו משלחה ואינה חוזרת קריינא בה ומתגרשת בקבלת עצמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **הגיעו לעונת נדריה.** שנה אחת לפני נערותה נדריה נבדקין כדתנן במס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין ואם יודעה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **חולצת.** אם הביאה סימנין ולא אמרי' שומא אינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה חולצת דאינ"ש כתוב בפרשה (יט) ומקשינן אשה לאיש: **למכור בנכסי אביו.** קרקעות: **עד שיהא בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה הבעל לחזור.** קודם שיגיע גט לידה: **פסול.** דאין רצונו שילעיזו עליו שם וקפידא היא: **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמראה מקום שם תמצאנה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דלא פליג.** רבי אלעזר גבי תן גט זה לאשתי במקום פלוני וקתני פסול: **מדעביה מגרש.** והדבר תלוי בו איכא למימר קפידא היא ודוקא קאמר ליה אבל איכי דבעל כרחה מיגרשה מנא ידעה דיתא ליה לבעל למיתבי' התם הלכך אינה אלא כמראה מקום שם תמצאנו: **מתני' הבא לי גיטי אולם בארומה.** אם אשה כהן היא עד שיגיע גט לידה: **לאותו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם ובגמרא פריך וגיטא היכי הוי הואיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: **אוסר מיד.** משפירש מאצלה. רבי אלעזר לטעמיה דמכשיר כשקיבלו במקום אחר דמראה מקום היא לו ומשעת קבלה איגרשא לה לפיכך משעה שפירש מלפניה אסורה שמא מצאה חוץ לעיר וקיבלו היימנו: **גמ' ווימנין דמשלחה ליה בנכנל.** כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קפדה אי מקבל ליה בדוכתא אחריתא והאי דקבעה ליה עיקר במתא מחסיא הכי קאמרה לא תהא שלוחי לקבלה להתגרש אני על ידך עד דמטית התם: דהא כנגדו בקטנה ועוד יש לומר דהכא גרסי' רבה דהא מסיק ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנה.) אמר רבא אמר ר"נ מבן י"ח שנה ולימר למימר דהתם משמיה דר"נ קאמר וליה לא ס"ל דהא מסיק התם דמכללא איתמר ומוכח מעובדא דאתא לקמיה דרבא דפחות מבן עשרים דזבין נכסי כו' דסבר רבא בן י"ח: **התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד.** הוה לן למימר דאוקי אשה בחזקתה שלא נתגרשה אלא חומרא בעלמא היא שהחמירו חכמים משום דחזקה שליח עושה שליחותו ואע"ג דאין ביד השליח לעשות שמא לא יתן לו[ד] את הגט כמו שאסור בכל הנשים שבעולם[ה]) אע"ג דכל אחת היא לו בחזקת היתר וגם אין ביד השליח לעשות שליחותו: גיטא

בעין דאורייתא תקון. והא דסגי בהגבהת טפח עו) גבי חבית של שיתופי מבואות אפי' לפירוש הקונטרס[ו]) דלא קניא הגבהה בעלמא אלא בג' טפחים[א] חשיב ליה בעין דאוריתא כיון דמגביה כד זכייה ויש בה הגבהה קלת: **ופדו בהן מעשר שני.** וא"ת ומאי מהני פדיית קטן והא אין מעשה קטן כלום וצ"ל (פרשת בחקותי) ממעט קטן שאינו פודה מעשר שני ותנן נמי (תרומות פ"ש מ"ח) חמשה לא יתרומו וקטן חד מנייהו ולעיל בהניזקין (דף נג.) תניא אפוטרופין תורמין ומעשרין משמע אבל קטן לא ומאי שנא פדיית מעשר מתרומה וי"ל דאתיא כמ"ד במס' תרומות (פ"ח מ"ג) דהגיעו לעונת נדריה כשם שנדרן נדר כך תרומתן תרומה וכשם שחל שם תרומה על פיו ומשתרי עבל באכילה ה"ג מתחלה מעשר שני על ידו וא"ת איך פודה לאחרים הא אפי' למ"ד זוכה לאחרים היינו כשדעת אחרת מקנה אותו לאחרים ופדיית מעשר נהי דחשבינן ליה כזוכה לאחרים מ"מ אין דעת אחרת מקנה אותו לאחרים אפי' זכיית קטן ע"י זכיית קטן והוי כמו מגיאה דלא זכי מדאורייתא וי"ל כיון דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא ותרומתו תרומה ומיאונו חילול אם לגבי ממון זוכה לאחרים מן התורה כשדעת אחרת מקנה אותו א"כ לענין חילול מעשר יש לו להועיל אפי' בלא דעת אחרת אבל לרב חסדא דאינו זוכה לאחרים אע"פ שלעצמו זוכה גם בחילול מעשר לא יזכה לאחרים בחילול אע"פ שלעצמו מחלל: **ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא.** ה"נ [ז] יש הוה מצי למיפרך אי בזמן הזה למה לו להעריס[ב] והלא יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה ומומשה ולמאן דאמר בהזהב (ב"מ דף נג.) דבעינן יש[ח]) [אף] בחומשה שוה פרוטה יחלל שוה מנה על חמש פרוטות[ג]: נעיל **צרוך** וזורקו זוכה לעצמו. וא"ת והא תתן במי שמת (ב"ב דף קנו:) זכין לקטן[ד] ואין זכין לגדול[ה] הא קטן גופיה אמר הכא דזכי י"ל דהתם[ו] בפחות מכאן[ז] אי נמי[ח] בקנין חליפין דאין מבחין:

וכנגדן בקטנה חולצת. פירש בקונטרס שנה אחת לפני נערות כגון בת י"ח שנה ויום אחד אם הביאה סימנין חולצת ולא אמרי' שומא מינהו וקשה דרבא גופיה פסיק בסוף פ' יולת דופן (נדה דף מו.) הלכתא תוך הזמן כלפני הזמן[ט] ומפרש רבינו שמואל כנגדן בקטנה היינו לא הגיע לעונת נדריה[ו] קאמר אלא בת י"ב שנה ויום אחד הא הגעת נדריה של קטן כנגדן בחשה גדולה היא[יא] ואין הלשון משמע כן[יב] ואור"ת דאליבא דר' יוסי קאמר רבא הכא דאמרי' בפ' מצות חליצה (יבמות דף קה:) מדברי ר' יוסי נלמד דקטנה חולצת בפעוטות ורבא אמר עד שתגיע לעונת נדריה[יג] ועוד מפרש דהא דמסיק התם והלכתא עד שתביא שתי שערות כל זה מדברי רבא לומר לר' יוסי עד שתגיע לעונת נדריה אבל הלכה עד שתביא שתי שערות והא דנקט רבא למילתיה כר' יוסי כדי לעשות כלל שלו ולומר בכולן דהא

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ח:

ב [מיי' פ"ש מהל' תרומות הלכה כו]:

לג ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ט וה"ש מהל' עבדים הל"י סמג עשין פג טוש"ע יו"ד סי' רכז סעי' יד:

לד ד מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ט:

ה [טוש"ע חו"מ סימן רלה סעי' ו וסי' רמג סעי' טו]:

לה ו מיי' פ"ד מהל' אישות הל"ז [ופי"ח מהל' גירושין הל"ז] סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' מג סעי' ב וסי' קנה סעי' ב:

ז [מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ח טוש"ע ח"מ סי' רלה סעי' ח]:

לו ח מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"י סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ו:

לז ט מיי' פי"א מהל' נדרים הלכה ו ופ"ח מהל' ערכין הל"ו סמג לאוין רמג טוש"ע יו"ד סי' רלג:

לח י מיי' פ"ב מהל' אישות הל"ח ופ"ח מהל' יבום הל"ז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכז סעי' ד ופ"ע ד ופ"ש:

לט כ מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ג סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' [ח] ט:

מ ל מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ג:

מא מ מיי' פ"ב מהל' שלומין הל"ט סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קפח סעי' ב:

מב נ מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ג:

מג ס מיי' שם פ"ש הל' לג סמג שם טוש"ע שם סעי' מה:

מד ע מיי' שם טוש"ע שם סעי' מז:

מה פ צ מיי' שם הל' לד טוש"ע שם סעי' מט:

מו ק מיי' פ"ט מהל' תרומות הל"ח סמג לאוין רכח:

מז ר טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' נ:

פסקי רי"ד

שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת דלא בעי' דעת אשה בגט כ"א שהבא ידה חשובה יד שתדע להבחין: ת"ר קטנה שיודעת לשמור גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ואסיק רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בר איקא כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר והיינו נותנים לה אגוז ונוטלתו צרור וזורקתו שיש לה דעת להבחין בין זה לזה פי' אם יודעת לשמור את גיטה מתגרשת בקבלתה ואם לאו אינה מתגרשת בקבלתה עד שיקבלנו אביה ופי' המורה דכתיב ושלחה מביתו והלכה מי שמשלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה וחוזרת הכי דרשי' ליה ביבמות פ' חרש הילכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת ואינו נ"ל דדוקא גבי ידה הוא דדרשינן התם הכי דלא מהני לה יד לקבל גיטה ואע"ג דלא בעינן דעת אשה בגט יד מיהא בעינן והא ליה לה יד אבל אביה אמאי נמיגט לה

גליון הש"ס

תד"ה ואמה העבריה וכו' הוה מצי למיפרך. ע' בכורות ד' ל ע"ש תד"ה בתמריה דל"ר:

מוסף רש"י

אין עבד עברי נוהג. דאינו ממכר בזמן הזה (ערכין כב.). **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דמצי למקרי ביה עד שנת היובל יעבוד עמך (קדושין טט.). **הפעוטות.** בני תשע ומעוה (כתובות ע.). **מקחן מקח.** כו' במטלטלין. אם מכר מטלטלין (לעיל נט.) במטלטלין דוקא אבל במקרקעי לא עד שיביאו שתי שערות או עד שיהא בן עשרים (כתובות נו.). **קטנה.** כו' אינו גט עד שיגיע גט לידה. שאין הקטן עושה שליח הילכך לאו שלוחא דידיה הוא אלא שלוחא דידיה הוא (לעיל סג.) דאין שליחות לקטן הלכך הממציאו לה יהא שלוחו של בעל להולכה ויתנהו לה (קדושין מד:).

מוסף תוספות

א. דנפקא ליה מתורת לבור. רש"י קדושין סה: ובציר מג' לאו הגבהה היא. רש"י מכתובות לא. ב. לפטור מחומש. תוס' בכורות ל. ד"ה [ד]בתמריה. ג. אלא מסלק לי' בפירכא אחריתי וכו'. תוס' בכורות ל. ד"ה [ד]בתמריה. ד. הואיל ואין לו יד לזכות לעצמו ממון שנותנין לו תקנו חכמים שיהא אחר זוכה ומקבל לצורכו. רש"ס ב"ב קנו: ה. שהרי יכול לזכות בעצמו. שם. ו. בקטן. תוס' הרא"ש. ז. שלא הגיע למידה זו. תוס' הרא"ש: שאינו מבחין בין צרור לאגוז. רשב"א. ח. דכי אמרי' זוכה לעצמו דוקא במטלטלין ודוקא בשהגיעו לידו אבל בהקנאה אחרת כגון אגב. ר"ן. ט. דאינה חולצת עד שתהא גדולה. תוס' נדה מו. ד"ה אבל. י. של קטנה. שיט"ק. יא. דגדלות האשה ממהרת לבא משל איש. רשב"א. יב. דכנגדן בקטנה משמע שהגיעה היא לעונת נדרים דהיינו בת י"א שנה. תוס' הרא"ש. יג. פירוש לרבי יוסי תוס' נדה שם. יד. הבעל. פי' הר"ן.

שלא יקבל את גיטה: אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים חפץ ומחזירו ומניחו לאחר שעה זוכה בו לעצמו בין לאחרים פי' שיודע להצניעו ואם שואלין אותו ממנו יודע להחזירו להם כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים פי' זכיית הקטן היא מדרבנן ומ"ה אינו זוכה לאחרים עד שיביא שתי שערות שתהא זכייתו מן התורה והלכה כשמואל: אמר רבא שלש מדות בקטן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים (ובוגרת) [וכנגדן] בקטנה מתגרשת בקדושי אביה פי' יש לה יד להתגרש ואע"פ שקדשה אביה שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת שהיא קטנה עדיין משום דלא בעינן דעת אשה בגט ולא בעינן אלא שתהא ידה חשובה יד וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת נמי בין גיטה לדבר אחר והילכך מתגרשת בקבלתה. ודוקא אם מת אביה אבל בחייו לא כדפרישית דדוקא נערה ולא קטנה. הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין (ובוגרת) [וכנגדן] בקטנה מתקדשת למיאון פי' זמן הפעוטות פירשנו כבר (נט.) שית כבר שבע כבר תמני כבר תשע כבר עשר כל חד וחד לפום חורפיה וכנגדן בקטנה יתומה ז) מתקדשת למיאון פי' הכי תנן ביבמות (קז:) כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן שאין קדושיה אפילו מדרבנן ואינה צריכה למאן שלא תקנו חכמים קדושין אלא למי שיכולה לשמור קדושיה וזמנה היא כפעוטות וזו צריכה למאן שאם לא מיאנה בקטנותה עד שלא הביאה שתי שערות שוב אינה יכולה למאן וצריכה ממנו גט אבל אם היא פחותה מזמן הפעוטות שנתקדשה פחות מבת שש אינה צריכה למאן ואע"פ שהגדילה ולא מיאנה אינה צריכה גט ואי קי' למה שינה רבא זמן מתקדשת למיאון לזמן מתגרשת בקידושי אביה והלא בשניהם שנינו לשון תנן הכא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכותה תנן גבי מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט ששמירת הגט אינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומשום הכי פי' בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנוח כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בעי' דעת אשה דהילכך צריך שתהא בת דעת כפעוטות אבל בגירושין לא בעי' דעת אשה

ז) גי' רבינו הוא כגי' הר"ש כאן דזמן מתקדשת למיאון הוא משתגיע לעונת הפעוטות וכמו דמוקי רבינו בסמוך.